

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI QUROLLI KUCHLARIDA SHARTNOMA BO ‘YICHA HARBIY XIZMAT QILISH MUNOSABATLARI

Y.S.Po‘latov

O‘zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizlik universiteti professori, yu.f.d.

V.E.Umaraliyev

O‘zMU, “Huquqiy fanlar” kafedrasida dotsenti, yu.f.n.

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada qonun hujjatlari va boshqa normativ-huquqiy hujjatlar asosida O‘zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlarini asosan shartnoma asosidagi harbiy xizmatchilar bilan ta’minlash masalasi ko‘rib chiqildi.

Kalit so‘zlar: *asos, uskunalar, shartnoma Qurolli Kuchlar, O‘zbekiston Respublikasi, afzalliklari, harbiy xizmatchilar, qonun, me’yoriy hujjat, lavozim, yo‘nalish.*

ABSTRACT

In this article, the issue of providing the Armed Forces of the Republic of Uzbekistan with military personnel mainly on the basis of contracts was considered on the basis of legal documents and other normative legal documents.

Key words: *base, equipment, contract Armed Forces, Republic of Uzbekistan, advantages, military personnel, law, regulatory document, position, direction.*

*Fuqarolar harbiy yoki muqobil bo‘lishlari shart qonun hujjatlarida belgilangan tartibda xizmat ko‘rsatish.
(O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining 64-moddasi)*

Qurolli kurash vositalari, shakllari va usullarini ishlab chiqish harbiy xizmatchilarning kasbiy tayyorgarligiga yangi talablarni qo‘yadi. Jangovar qo‘mondonlik va boshqaruvning asosiy bo‘linmalariga, qurol-yarog‘ va harbiy texnikaga ilg‘or axborot texnologiyalarining joriy etilishi, resurslar cheklangan sharoitida ham harbiy qismlarning, ham har bir harbiy xizmatchining jangovar salohiyatini sezilarli darajada oshirish zarurati muqarrar ravishda harbiy xizmatni professionallashtirish masalasini ko‘taradi.

Mazkur muammoni hal etish maqsadida O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 12-sentabrdagi PQ-4447-son qarori bilan “O‘zbekiston Respublikasi fuqarolarining harbiy xizmatni o‘tash tartibi to‘g‘risidagi nizom” tasdiqlandi [1].

Serjantlar tomonidan to‘ldiriladigan harbiy lavozimlarga, Qurolli Kuchlarning doimiy jangovar shay holatda bo‘lgan qo‘shin va harbiy qismlarga ishga o‘tishini ta’minlashdan iborat. O‘zbekiston Respublikasi chegara qo‘shinlari va qo‘riqlash

qo‘shinlarining harbiy qismlari belgilangan harbiy pozitsiyalarni shaxsiy tarkib bilan to‘ldirishning yangi usuliga o‘tkazilmoqda, ko‘rsatilgan qo‘shinlar va harbiy qismlarning jangovar shayligini oshirmoqda [2].

Ushbu maqsadga erishish quyidagi tadbirlarni amalga oshirish orqali ta'minlanadi [3]:

1) kontrakt bo'yicha harbiy xizmatni o'tayotgan harbiy xizmatchilar, askarlar va serjantlar tomonidan to'ldiriladigan, yangi tarkibga o'tkazilgan harbiy qismlarda harbiy lavozimlar asosida professional armiyaga o'tish;

2) shartnoma bo'yicha harbiy xizmatning jozibadorligini oshirish maqsadida choraklik shartlarini takomillashtirish va jangovar tayyorgarlikning alohida shartlari uchun tabaqalashtirilgan nafaqani joriy etish;

3) harbiy qismlarni taqvim va safarbarlik kadrlarini tayyorlash va to'plash tizimiga tegishli o'zgartirishlar va tegishli tuzatishlar bo'yicha ishga qabul qilishning yangi usuliga o'tkazish;

4) kontrakt bo'yicha xizmat qilayotgan harbiy xizmatchilarning jangovar tayyorgarligi va kasbiy mahoratini oshirish orqali ishga qabul qilishning yangi usuliga o'tkazilgan harbiy qismlarning jangovar tayyorgarligini oshirish.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining ushbu yo'nalishdagi qarori qoidalari ikki yo'nalishda amalga oshirilmoqda:

- askarlar va serjantlar tomonidan to'ldiriladigan harbiy lavozimlarda shartnoma asosida harbiy xizmatni ijtimoiy ta'minlash va jozibadorligini oshirish;

- chaqiruvning yangi usuliga o'tgan harbiy qismlarning jangovar tayyorgarligini oshirish.

Birinchi yo'nalishni amalga oshirish quyidagilar bilan ta'minlanadi:

- harbiy lavozimlarda kontrakt bo'yicha xizmat qilayotgan harbiy xizmatchilarni to'g'ridan-to'g'ri joylashtirish shartlariga o'zgartirishlar kiritilishi, harbiy qismlarda askar va serjantlar bilan almashtirilishi shart bo'lgan harbiy xizmatga qabul qilishning yangi usuliga o'tkazilgan;

- kontrakt bo'yicha harbiy xizmatni o'tayotgan harbiy xizmatchilarning askarlar va serjantlar tomonidan to'ldiriladigan harbiy lavozimlarda, ishga qabul qilishning yangi usuliga o'tkazilgan harbiy qismlarda ijtimoiy holati va moddiy ahvoli o'zgarishi.

Yuqorida ko'rsatilgan huquqiy hujjatning shartnoma bo'yicha harbiy xizmatni o'tayotgan harbiy xizmatchilarni joylashtirish shartlarini o'zgartirishga qaratilgan chora-tadbirlari:

a) kazarmalarni soddalashtirilgan turdagi harbiy yotoqxonalarga rekonstruksiya qilish (konvertatsiya qilish);

b) yangi harbiy yotoqxonalar qurish;

v) kazarma zonasi ob'ektlarini belgilangan me'yorlarga muvofiqlashtirish;

d) kazarma zonasida mavjud va foydalanishga topshirilayotgan ob'ektlarning ishlashini ta'minlash uchun ijtimoiy va muhandislik infratuzilmasini rivojlantirish.

Shartnoma bo'yicha harbiy xizmatning jozibadorligini ta'minlashga qaratilgan tadbirlarga quyidagilar kiradi:

1) jangovar tayyorgarlikning alohida shartlari uchun tabaqalashtirilgan mukofot to'lash;

2) oilali ko'rsatilgan harbiy xizmatchilarga O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlarida belgilangan me'yorlar bo'yicha qo'shimcha ijaraga olingan uy-joy uchun kompensatsiya to'lash;

3) ko'rsatilgan harbiy xizmatchilarning kiyim-kechak bilan ta'minlanish darajasini O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlarida belgilangan me'yorlarga yetkazish;

4) ushbu harbiy xizmatchilarning huquqlarini amalga oshirishni ta'minlash:

- tibbiy yordam uchun, shu jumladan sanatoriy-kurortda davolanish uchun oylik kompensatsiya belgilash;

-harbiy xizmatchilar va ularning oila a'zolarining yangi navbatchilik joyiga borishi, shu jumladan ta'til joyiga va qaytib kelishlari uchun har oylik kompensatsiya to'lovlarini to'lash;

5) maxsus (dala) sharoitlarda jangovar topshiriqlar va jangovar tayyorgarlik vazifalarini bajarishni rag'batlantirish;

6) bepul oliy ma'lumot olish huquqini berish yoki o'rta maxsus ta'lim.

Ikkinchi yo'nalishni amalga oshirish quyidagilar bilan ta'minlanadi:

- harbiy qismlarning jangovar tayyorgarligi va moddiy-texnik ta'minotini yaxshilash;

- harbiy qismlarning texnik jihozlarini saqlash;

- O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlari, boshqa qo'shinlar, harbiy tuzilmalar va harbiy xizmatchilar bilan shartnoma bo'yicha xizmatni o'tayotgan organlarni jalb etish tizimining barqaror ishlashini ta'minlaydigan shart-sharoitlarni yaratish.

Yuqorida qayd etilgan hujjatning harbiy qismlarning jangovar tayyorgarligini va moddiy-texnik ta'minotini yaxshilashga qaratilgan chora-tadbirlari quyidagilarni nazarda tutadi:

a) harbiy lavozimlarda kontrakt bo'yicha xizmat qilayotgan, harbiy xizmatchilar va serjantlar bilan almashtirilishi shart bo'lgan, ishga qabul qilishning yangi usuliga

o'tkazilgan harbiy qismlarda harbiy xizmatchilarni jangovar (maxsus) tayyorgarlik bilan bog'liq bo'lmagan vazifalarni bajarishdan va ularning mehnat majburiyatlarini bajarishdan ozod qilish;

b) jangovar tayyorgarlikning o'quv, moddiy-texnik bazasini takomillashtirish;

v) talablarga muvofiq jangovar tayyorgarlikni tashkil etish;

O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlarida belgilangan;

d) jangovar tayyorgarlikning o'quv, moddiy-texnika bazasi va infratuzilma ob'ektlari sonini ko'paytirishni ta'minlash;

e) jangovar tayyorgarlikning yuqori shakllarini o'tkazishni ta'minlash.

Ushbu qonunning harbiy qismlarni texnik jihozlarini saqlashga qaratilgan chora-tadbirlari quyidagilarni nazarda tutadi:

- qurol-yarog' va harbiy texnikaning tegishli texnik holatini saqlash (jangovar mashg'ulotlar paytida ish intensivligi oshishi sababli qurol va harbiy texnikaga joriy texnik xizmat ko'rsatish va ta'mirlash);

- harbiy qismlarning infratuzilma ob'ektlarini jangovar tayyorgarlik va jangovar tayyorgarlikni takomillashtirishni ta'minlaydigan darajada saqlash.

Yuqorida qayd etilgan huquqiy hujjatning O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlari, boshqa qo'shinlari, harbiy tuzilmalari va organlarini shartnoma bo'yicha harbiy xizmatni o'tayotgan harbiy xizmatchilar bilan to'ldirish tizimining barqaror ishlashini ta'minlaydigan shart-sharoitlarni yaratishga qaratilgan chora-tadbirlari:

1) rejalashtirilgan tadbirlarni ilmiy ta'minlash;

2) ishga qabul qilishning yangi usuliga o'tgan harbiy qismlarda askar va serjant sifatida harbiy lavozimlarni egallab turgan harbiy xizmatchilarning shartnoma bo'yicha harbiy xizmatni o'tashini me'yoriy-huquqiy jihatdan ta'minlashni takomillashtirish;

3) kontrakt bo'yicha harbiy xizmatni o'tayotgan harbiy xizmatchilarni ishga qabul qilishning yangi usuliga o'tgan harbiy qismlarda askar va serjantlar tomonidan to'ldiriladigan harbiy lavozimlarga jalb qilishga o'tishning tashkiliy masalalarini hal qilish;

4) rejalashtirilgan tadbirlarni axborot bilan ta'minlash;

5) O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlari, boshqa qo'shinlari, harbiy tuzilmalari va organlarini jalb etishning barqaror va markazlashgan tizimini yaratish.

Harbiy qismlarni chaqirishning yangi usuliga o'tish sharoitida O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlari, chegara va qo'riqlash qo'shinlarining jangovar va safarbarlik shayligini oshirishni ta'minlaydigan shart-sharoitlarni yaratishga qaratilgan yuqoridagi chora-tadbirlarda :

- qo'shimcha texnik xavfsizlik va signalizatsiya tizimlarini sotib olish va o'rnatishni ta'minlash;

- harbiy xizmatga shartnoma asosida harbiy xizmatga kirgan harbiy xizmatchilarni askar va serjantlar tomonidan to'ldiriladigan harbiy xizmatga qabul qilishning yangi usuliga o'tgan harbiy qismlarda, o'quv markazlari va harbiy tayyorgarlik bo'linmalarida dastlabki tayyorgarlikdan o'tkazish.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining yuqorida qayd etilgan qarori va Vazirlar Mahkamasining ko'rib chiqilayotgan masala bo'yicha qarori ijrosi kelgusi yillarda harbiy xizmatga qabul qilishning yangi usuliga o'tkazilgan harbiy qismlarni harbiy xizmatchilar bilan to'ldirish uchun sharoit yaratadi. askar va serjantlar tomonidan to'ldiriladigan harbiy lavozimlarda shartnoma bo'yicha harbiy xizmatni o'tash.

Ushbu normativ-huquqiy hujjatlarni amalga oshirish natijalari quyidagilar bo'ladi:

- harbiy xizmatni kontrakt bo'yicha o'tayotgan harbiy xizmatchilarni ishga olishning yangi usuliga o'tkazilgan harbiy qismlarda (birinchi navbatda, Afg'oniston bilan chegarada joylashgan va (yoki) topshiriqlarni bajaruvchi harbiy qismlarda) askar va serjantlar tomonidan to'ldiriladigan harbiy lavozimlar bilan muntazam ravishda almashtirish; ;

- kontrakt bo'yicha muddatli harbiy xizmatga kirayotgan fuqarolarning ishga qabul qilishning yangi usuliga o'tgan harbiy qismlarda askar va serjantlar tomonidan to'ldiriladigan harbiy lavozimlarga dastlabki shartnomalar tuzishi uchun shart-sharoit yaratish va shartnoma bo'yicha xizmat qilayotgan harbiy xizmatchilar sonini ko'paytirish; bu lavozimlarda.

Yuqorida rejalashtirilgan tadbirlarni amalga oshirish natijasida quyidagilarga erishiladi:

- muddatli harbiy xizmatni o'tayotgan harbiy xizmatchilarni, O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlari, boshqa qo'shinlar, harbiy tuzilmalar va organlarga jalb etish va ushbu harbiy xizmatchilarni Afg'oniston bilan chegarada harbiy xizmatga jo'natishning amaldagi tizimidan jamiyatda hukm surayotgan past qoniqishni kamaytirish; ;

- muddatli harbiy xizmatni bir yilgacha davom ettirish.

Shartnoma asosidagi harbiy xizmatchining kasbiy mahoratining ajralmas sharti uning harbiy burchini ongli ravishda bajarishiga yordam beradigan yuksak huquqiy madaniyati va mustahkam huquqiy bilimi, shuningdek, o'z huquq va qonuniy manfaatlarini mustaqil himoya qilish va himoya qilish qobiliyatidir. Ushbu kitob shartnoma bo'yicha harbiy xizmatchilarning huquqiy bilimlarini oshirish va kundalik

mehnat faoliyatida huquqiy vositalardan foydalanish ko'nikma va ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam berish uchun mo'ljallangan [4].

ADABIYOTLAR (REFERENCES):

1. Qarang: Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 2019-yil 13-sentabr, № 07/19/4447/3747. Mazkur normativ-huquqiy hujjat O'zbekiston Respublikasining 2002 yil 12 dekabrda 436- II- son "Umumiy harbiy majburiyat va harbiy xizmat to'g'risida"gi Qonunlari qoidalarini ham o'z ichiga oladi. //Vedomosti Oliy O'zbekiston Respublikasi Majlisi , 2002 yil, 12-son, m. 217 (o'zgartirish va qo'shimchalar bilan); 2003 yil 25 aprelda 478- II- son "O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlari rezervida xizmat qilish to'g'risida" // Oliy Vedomosti. O'zbekiston Respublikasi Majlisi , 2003 y., 5-son, m. 65 (o'zgartirish va qo'shimchalar bilan).
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi "2022-2026-yillarda Yangi O'zbekistonni rivojlantirish strategiyasi to'g'risida"gi PF-60-son Farmoni 1-moddasi 7-bandi ham ana shu maqsadlarga erishishga qaratilgan // Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 29.01.2022 y., No 06/22/60/0082, 18/03/2022, № 06/22/89/0227.
3. "Respublika Qurolli Kuchlarining ma'naviy-ma'rifiy ishlar samaradorligini oshirish tizimini tubdan takomillashtirish to'g'risida"gi PQ-3898-son Farmonida ham belgilangan. O'zbekiston" // O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami. 2018 yil 13 avgust, 32-son, m. 656.